

Οι βασικοί ορθογραφικοί κανόνες

15 φύλλα εργασίας

© Στάθης Ξαφάκος

δημιουργικ-ε διδασκαλία

Περιεχόμενα

Συγκεντρωτικός πίνακας των βασικών ορθογραφικών κανόνων

Ουσιαστικά

Αρσενικά ουσιαστικά σε –ος

Αρσενικά ουσιαστικά σε –ης

Θηλυκά σε -η

Θηλυκά σε -ισσα

Θηλυκά σε –ος

Ουδέτερα σε - ι

Ουδέτερα σε-είο

Ουδέτερα σε -ος

(άρθρα πριν τα ουσιαστικά) της – τις, τον - των

Ρήματα

σε -ω

σε –ίζω

σε -αίνω

σε -εύω

σε –ώνω

Ρήματα στην παθητική φωνή (-μαι)

Επίθετα

σε -αίος

σε –ίμος, -ικός, -ίνος

σε –είος

Μετοχές

Τραγουδώ-τραγουδώντας

παγωμένος, θυμωμένος

Ουσιαστικά		
Αρσενικά σε –ος ο λύκος - οι λύκοι	Αρσενικά σε -ης ο μαθητής-οι μαθητές	Θηλυκά σε -η η κόρη – οι κόρες η φωνή – οι φωνές
Θηλυκά σε -ισσα η μέλισσα η γειτόνισσα η δούκισσα αλλά η Λάρισα	Θηλυκά σε –ος Η οδός-οι οδοί η έξοδος-οι έξοδοι	Όλα τα ουδέτερα γράφονται με- Ι στο τέλος το πόδι, το ρόδι, το ποτήρι αλλά το βράδυ , το δάκρυ, το δόρυ, το δίχτυ, το οξύ , το στάχυ
Ουδέτερα σε-είο το καφενείο, το ιατρείο	Ουδέτερα σε -ος το δάσος - τα δάση το μήκος - τα μήκη	(άρθρα πριν τα ουσιαστικά) την πέτρα - τις πέτρες τον άνθρωπο - των ανθρώπων
Ρήματα		
σε –ίζω αρχίζω, καθαρίζω, ποτίζω αλλά δανείζω, δακρύζω, κελαρύζω, πήζω, πρήζω, αθροίζω	σε -αίνω πηγαίνω, κατεβαίνω αλλά μένω, πλένω, δένω, επιμένω, υπομένω	σε -ω εγώ παίζω, εσύ παίζεις, αυτός παίζει, εμείς παίζουμε, εσείς παίζετε, αυτοί παίζουν
σε -εύω μαζεύω, δουλεύω αλλά κλέβω	σε –ώνω απλώνω, θυμώνω, παγώνω	Παθητική φωνή εγώ έρχομαι, εσύ έρχεσαι, αυτός έρχεται, εμείς ερχόμαστε, εσείς έρχεστε, αυτοί έρχονται
Επίθετα		
σε -αίος ωραίος, γενναίος	σε –ιμος, -ικος, -ινος νόστιμος, φιλικός, κόκκινος, κίτρινος	σε -είος ανδρείος, οικείος αλλά κρύος, γελοίος
Μετοχές		
Τραγουδώ-τραγουδώντας Αλλά Παγώνω παγώνοντας	Λυπημένος, παγωμένος, θυμωμένος αλλά γράφονται με δυο –μμ όταν έχουν χαρακτήρα π, β, φ, πτ. καλύπτω-καλυμμένος, βάφω- βαμμένος	

Ουσιαστικά

Αρσενικά σε –ος (ο λύκος – οι λύκοι)

Γράφω σωστά τις καταλήξεις των ουσιαστικών σε –ος (προσέχω να βάλω σωστά τον τόνο)

ο μηχανικ.....

ο αφρ.....

ο αστυνομικ.....

ο γιατρ.....

ο τροχονόμ.....

ο θεί.....

ο οδηγ.....

ο μαθηματικ.....

ο δάσκαλ.....

ο χρόν.....

Αρσενικά ουσιαστικά σε –ος

ο λύκος – οι λύκοι

Βάζω τις λέξεις από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό και αντίστροφα:

<i>Ενικός αριθμός</i>	<i>Πληθυντικός αριθμός</i>
ο γλάρος	
ο θάμνος	
ο πύργος	
	οι δρόμοι
	οι κήποι
ο κυνηγός	
ο άνθρωπος	

Ουσιαστικά

Αρσενικά σε -ης (ο μαθητής-οι μαθητές)

Γράφω σωστά τις καταλήξεις των ουσιαστικών σε -ης (προσέχω να βάλω σωστά τον τόνο)

ο αθλητ.....

ο δικαστ.....

ο αγρότ.....

ο νικητ.....

ο πολίτ.....

ο τραπεζίτ.....

ο διαβήτ.....

ο στρατιώτ.....

Αρσενικά ουσιαστικά σε -ης

ο μαθητής – οι μαθητές

Βάζω τις λέξεις από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό και αντίστροφα:

<i>Ενικός αριθμός</i>	<i>Πληθυντικός αριθμός</i>
ο φοιτητής	
ο ψεύτης	
	οι καθηγητές
	οι επιβάτες
ο θεατής	
ο τραγουδιστής	
ο λογιστής	

Ουσιαστικά

Θηλυκά σε –η (ο φωνή-οι φωνές)

Γράφω σωστά τις καταλήξεις των ουσιαστικών σε –η (προσέχω να βάλω σωστά τον τόνο)

η μύτ.....

η ζω.....

η νίκ.....

η τέχν.....

η τιμ.....

η ομίχλ.....

η αγάπ.....

Θηλυκά ουσιαστικά σε –η

η κόρη – οι κόρες

η φωνή – οι φωνές

Κλίνω τα ουσιαστικά: η λέξη, η κλωστή

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική πτώση	η φωνή	η κλωστή
Γενική πτώση	της	
Αιτιατική πτώση	τη	
Κλητική πτώση	-	
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική πτώση	οι	
Γενική πτώση	των	
Αιτιατική πτώση	τις	
Κλητική πτώση	-	

Ουσιαστικά

Θηλυκά σε –ισσα (η μέλισσα-οι μέλισσες)

Γράφω σωστά τις καταλήξεις των ουσιαστικών σε –ισσα

η μαγείρ.....

η Ηπειρώτ.....

η πελάτ.....

η γειπόν.....

η βασίλ.....

η νησιώτ.....

η δούκ.....

Θηλυκά ουσιαστικά σε –ισσα

η μέλισσα – οι μέλισσες
η γειτόνισσα – οι γειτόνισσες
αλλά η Λάρισα

Επιλέγω το σωστό και το γράφω μες στην πρόταση

Σήμερα θα πάω στη (Λάρισα, Λάρισσα)

Η Ελένη μένει δίπλα στο σπίτι μας, είναι μας
(γειτόνισσα, γειτόνισσα).

Η μητέρα μου είναι(αγρότισσα, αγρότισα).

Η θεία μου κατάγεται από την Ήπειρο, άρα είναι

(Ηπειρώτισσα, Ηπειρώτισα).

Το αγαπημένο τραγούδι του γιου μου είναι το «ζουμ, ζουμ, ζουμ,
..... πετά (μέλισσα, μέλισσα, μέλισσα)

Χθες (έλισσα, έλυσσα) το πρόβλημα στα
Μαθηματικά.

Ουσιαστικά

Θηλυκά σε –ος (η οδός-οι οδοί)

Κλίνω τα ουσιαστικά: η οδός, η έξοδος

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική πτώση	η οδός	η έξοδος
Γενική πτώση		
Αιτιατική πτώση		
Κλητική πτώση		
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική πτώση		
Γενική πτώση		
Αιτιατική πτώση		
Κλητική πτώση		

Θηλυκά ουσιαστικά σε –ος

η οδός – οι οδοί
η κάθοδος – οι κάθοδοι

Συμπληρώνω τα κενά γράφοντας τα ουσιαστικά στη σωστή πτώση και στον κατάλληλο αριθμό

Σήμερα μάθαμε για την.....
(κάθοδος) των Δωριέων.

Στο μάθημα της Γεωγραφίας ασχοληθήκαμε με τις (ήπειρος).

Η παραγωγή των προϊόντων γίνεται με νέες επιστημονικές..... (μέθοδος)

Το μήκος των (ράβδος)
ήταν αρκετά μεγάλο.

Ουσιαστικά

Ουδέτερα σε - ι (το πόδι, το ρόδι, το χταπόδι)

Γράφω σωστά τις καταλήξεις των ουσιαστικών σε –ι

το σεντόν.....

το μπαλκόν.....

το τραπέζ.....

το χέρ.....

το χαρτ.....

το χερούλ.....

το τυρ.....

το κασέρ.....

το σουβλάκ.....

το καλαμάκ.....

Ουδέτερα ουσιαστικά σε - ι

το πόδι, το ρόδι, το χταπόδι

αλλά το βράδυ , το δάκρυ,
το δόρυ, το δίχτυ, το οξύ, το στάχυ

Συμπληρώνω τα κενά γράφοντας τα ουσιαστικά στη σωστή πτώση και στον κατάλληλο αριθμό

Σήμερα μάθαμε για την παρασκευή του (τυρί).

Η κυρία μάς έφερε πολλά (χαρτόνι).

Η μητέρα μου άπλωσε τα (σεντόνι), να στεγνώσουν.

Το μήκος των (τραπέζι) ήταν αρκετά μεγάλο.

Τα (καναρίνι) κελαηδούν.

Ουσιαστικά

Ουδέτερα σε - είο (το καφενείο, το κουρείο, το νοσοκομείο)

Γράφω σωστά τις καταλήξεις των ουσιαστικών σε –είο

το σχολ.....

το γραφ.....

το μαγειρ.....

το ξενοδοχ.....

το νηπιαγωγ.....

το διδασκαλ.....

το καφεν.....

το ιατρ.....

το κουρ.....

το λιμεναρχ.....

Ουδέτερα ουσιαστικά σε - είο

το κουρείο, το νοσοκομείο, το σχολείο

αλλά

κρύο, βιβλίο, πλοίο, θρανίο

Συμπληρώνω τα κενά γράφοντας τα ουσιαστικά στη σωστή πτώση και στον κατάλληλο αριθμό

Πήγα στο (κουρείο), για να κουρευτώ.

Η πλατεία έχει πολλά (καφενείο).

Τα παιδιά παίζουν στην αυλή του (νηπιαγωγείο).

Το άνοιγμα των (σχολείων) θα γίνει την επόμενη εβδομάδα.

Ο πατέρας μου πήγε στο (γραφείο) του.

Ουσιαστικά

Ουδέτερα σε - ος (το δάσος, το μήκος, το πλάτος)

Κλίνω τα ουσιαστικά: το δάσος, το μήκος

Ενικός αριθμός		
Ονομαστική πτώση	το δάσος	το μήκος
Γενική πτώση		
Αιτιατική πτώση		
Κλητική πτώση		
Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική πτώση		
Γενική πτώση		
Αιτιατική πτώση		
Κλητική πτώση		

Ουδέτερα ουσιαστικά σε –ος

το πλάτος – τα πλάτη

το έδαφος – τα εδάφη

Συμπληρώνω τα κενά γράφοντας τα ουσιαστικά στη σωστή πτώση και στον κατάλληλο αριθμό

Σήμερα κάναμε μία βόλτα
στο..... (δάσος).

Η Ελλάδα έχει πολλά
..... (δάσος).

Μονάδα μέτρησης του.....
(μήκος) είναι το μέτρο.

Σήμερα στην ορθογραφία έκανα πολύ λίγα
..... (λάθος).

Τα άρθρα (της – τις, τον – των)

Βάζω της, τις, τον, των όπου χρειάζεται.

..... αδερφής

..... κοπέλες

..... χήνες

..... ανδρών

..... άνδρα

..... γιατρών

..... τάξης

..... ομάδες

..... σκύλο

..... γυναικών

της κοπέλας – τις κοπέλες
τον άνθρωπο – των ανθρώπων

Συμπληρώνω τις παρακάτω προτάσεις με τα άρθρα της-τις, τον-των

Γράφω ασκήσεις στο τετράδιο.

Ο πατέρας Ειρήνης ασχολείται με τη ζωγραφική.

Οι συμβουλές δασκάλων είναι πολύ σημαντικές.

Έδωσα χάρακα στον συμμαθητή μου.

Η αδερφή Μαρίας είναι νοσοκόμα.

Ρήματα σε -ω

Βάζω τη σωστή κατάληξη στα παρακάτω ρήματα.

Εγώ παίζ....

Εγώ γράφ....

Εγώ διαβάζ....

Εσύ τρέχ.....

Αυτός βρέχ.....

Εμείς ξέρ.....

Εσείς γράφ.....

Αυτοί τρέχ.....

εγώ γράφω
εσύ γράφεις
αυτός γράφει
εμείς γράφουμε
εσείς γράφετε
αυτοί γράφουν

Συμπληρώνω τα κενά

Εγώ(γράφω) ασκήσεις στο τετράδιο.

Ο Δημήτρης (παίζω) με την μπάλα.

Η Κωνσταντίνα (δίνει) το μολύβι.

Τα δύο παιδιά..... (τρέχω) στο γήπεδο.

Εμείς (διαβάζω) τα μαθήματά μας.

Ρήματα σε -ίζω

Βάζω τη σωστή κατάληξη στα παρακάτω ρήματα και προσέχω τους τόνους.

Εγώ ποτ.....

Εγώ ραντ.....

Εγώ καθαρ.....

Εσύ στηρ.....

Αυτός σκουπ.....

Εμείς ελπ.....

Εσείς ποτ.....

Αυτοί καθαρ.....

εγώ ποτίζω
εσύ ποτίζεις
αυτός ποτίζει
εμείς ποτίζουμε
εσείς ποτίζετε
αυτοί ποτίζουν

Συμπληρώνω τα κενά

Εγώ(ποτίζω) τα λουλούδια.

Ο Δημήτρης (καθαρίζω) την κουζίνα.

Η Κωνσταντίνα (μυρίζω) τα λουλούδια.

Τα δύο παιδιά..... (σκουπίζω) τον διάδρομο.

Εμείς (χτενίζω) τα μαλλιά μας.

Ρήματα σε -αίνω

Βάζω τη σωστή κατάληξη στα παρακάτω ρήματα και προσέχω τους τόνους.

Εγώ μαθ.....

Εγώ ανεβ.....

Εγώ κατεβ.....

Εσύ πηγ.....

Αυτός βγ.....

Εμείς μαθ.....

Εσείς ανεβ.....

Αυτοί μπ.....

εγώ μαθαίνω
εσύ μαθαίνεις
αυτός μαθαίνει
εμείς μαθαίνουμε
εσείς μαθαίνετε
αυτοί μαθαίνουν

*Έχουμε, όμως, και εξαιρέσεις:
μένω, πλένω, δένω*

Συμπληρώνω τα κενά

Εγώ(μαθαίνω) την ορθογραφία.

Ο Δημήτρης (βγαίνω) από το δωμάτιο.

Η Αλεξία (πηγαίνω) στο σχολείο.

Οι δύο μαθήτριες..... (μπαίνω) στην τάξη.

Εμείς (πλένω) τα πιάτα.

Ρήματα σε -εύω

Βάζω τη σωστή κατάληξη στα παρακάτω ρήματα και προσέχω τους τόνους.

Εγώ μαζ.....

Εγώ παιδ.....

Εγώ ψαρ.....

Εσύ κλαδ.....

Αυτός λατρ.....

Εμείς μαζ.....

Εσείς ψαρ.....

Αυτοί παιδ.....

εγώ δουλεύω
εσύ δουλεύεις
αυτός δουλεύει
εμείς δουλεύουμε
εσείς δουλεύετε
αυτοί δουλεύουν

*Έχουμε, όμως, και εξαιρέσεις:
κλέβω*

Συμπληρώνω τα κενά

Εγώ(ψαρεύω) στο ποτάμι.

Η Μαρία (κλαδεύω) το δέντρο.

Η Αλεξία (λατρεύω) τις γάτες.

Οι μαθητές..... (μαζεύω) τα βιβλία τους.

Εμείς (δουλεύω) στο εργοστάσιο.

Ρήματα σε -ώνω

Βάζω τη σωστή κατάληξη στα παρακάτω ρήματα και προσέχω τους τόνους.

Εγώ παχ.....

Εγώ κρυ.....

Εγώ καρφ.....

Εσύ εν.....

Αυτός φορτ.....

Εμείς παχ.....

Εσείς καρφ.....

Αυτοί κρυ.....

εγώ κλειδώνω
εσύ κλειδώνεις
αυτός κλειδώνει
εμείς κλειδώνουμε
εσείς κλειδώνετε
αυτοί κλειδώνουν

Συμπληρώνω τα κενά

Εγώ(τεντώνω) το σκοινί.

Η Μαρία (κρυώνω).

Ο Γιώργος(φορτώνω) τις κλούβες με τα μήλα.

Οι μαθητές..... (ενώνω) τις γραμμές.

Εμείς (κλειδώνω) την πόρτα.

Ρήματα στην παθητική φωνή

Βάζω τη σωστή κατάληξη, όπως στο παράδειγμα, στα παρακάτω ρήματα και προσέχω τους τόνους.

Εγώ κρύβ.....

Εγώ πλέν.....

Εγώ γράφ.....

Εσύ βρέχ.....

Αυτός ντύν.....

Εμείς πλεν.....

Εσείς ονειρ.....

Αυτοί έρχ.....

εγώ έρχομαι
εσύ έρχεσαι
αυτός έρχεται
εμείς ερχόμαστε
εσείς έρχεστε
αυτοί έρχονται

Συμπληρώνω τα κενά

Εγώ(κρύβομαι) πίσω από το δέντρο.

Η Μαρία (ονειρεύομαι).

Ο Γιώργος(έρχομαι) στο σχολείο.

Ο Νίκος..... (πλένομαι) κάθε πρωί.

Εμείς (ντύνομαι).